

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет «Дніпровська Політехніка»
Навчально-науковий інститут державного управління
Навчально-науковий інститут гуманітарних і соціальних наук



АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Матеріали
XXI регіональної науково-практичної конференції
(9 травня 2024 р., м. Дніпро)

м. Дніпро
НТУ «Дніпровська Політехніка»
2024

УДК 061.1ЄС

А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою НТУ «Дніпровська Політехніка»
(протокол № 6 від 16.05.2024 р.).*

Пам'яті Прокопенка Леоніда Львовича

Редакційна колегія:

*О. М. Рудік (голов.ред.), к.політ.н., доц., Є. І. Бородін, д.і.н., проф.,
І. А. Чикаренко, д.держ.упр., проф., Т. В. Маматова, д.держ.упр., проф.,
Г. Л. Первий, к.і.н., доц., А. Ю. Кравець, д.політ.н., доц., Г. О. Фролова (відп. секретар).*

А 43 Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України : матеріали XXI наук.-практ. конф. 9 травня 2024 р., м. Дніпро / за заг. ред. О. М. Рудіка. Дніпро: НТУ ДП, 2024. 100 с.

Уміщенні матеріали доповідей учасників щорічної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України» щодо історії ЄС, його інститутів, політики й управління; сучасного стану та перспектив розвитку відносин Україна – ЄС в контексті Угоди про асоціацію; публічного управління та публічної служби в країнах ЄС як досвід для України; проблем та перспектив співробітництва, відносин Україна – НАТО, європейського цивілізаційного вибору України.

Розраховано на фахівців публічного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти всіх рівнів, а також буде корисним для всіх, кого цікавить окреслене коло проблем.

16. The EU Return Coordinator. URL: <http://surl.li/tmjum>

17. Towards an operational strategy for more effective returns. Policy document. Brussels, 24.1.2023 COM(2023) 45 final. URL: <http://surl.li/tmjyo>

Катерина МИХАЙЛОВА,
студентка IV курсу
НТУ «Дніпровська політехніка»

ВІДНОСИНИ ГРУЗІЯ – ЄС: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Грузія, разом із Україною та Молдовою, подала заявку на членство в Європейського Союзу після неспровокованої та невинуваченої збройної агресії росії проти України у 2022 році. Загарбницька війна росії проти України спричинила та все ще спричиняє великі людські втрати, розмивання людського капіталу, знищення потужностей виробництва, порушення торгівлі, значну шкоду навколишньому середовищу тощо – усі перелічені загрози в купі із самим фактом повномасштабного збройного вторгнення, імовірно, і стали каталізатором для зазначеного рішення Грузії. Тоді в червні 2022 року Рада Європи визнала європейську перспективу перелічених трьох держав, але статус кандидатів на ступ до ЄС було надано тільки Україні та Молдові [1, с. 2]. За півтори роки, 14 грудня 2023 року, за рекомендацією Європейської Комісії [2] Грузія теж таки отримала статус кандидата на членство в ЄС.

Як відомо, питання приєднання до ЄС залежить від досягнутого рівня прогресу держави та стану таких речей, як, наприклад, верховенство права (незалежність і функціонування судової системи, антикорупційна боротьба, основні права), стан економіки, функціонування демократичних інститутів і реформа державного управління.

Як було зазначено у прес-релізі Європейської Комісії від 3 листопада 2023 року щодо розширення ЄС, у своїй рекомендації Комісія спиралася на те, що Грузія за останні місяці пришвидшила темпи реформ для зміцнення взаємодії з ЄС: зокрема було прийнято нормативно-правові акти та політичні дії щодо гендерної рівності, боротьби з організованою злочинністю та насильством щодо жінок. Також зазначеною державою було розроблено та прийнято стратегію захисту прав людини й укладено меморандум про співпрацю з представниками громадянського суспільства. Частково було просунуто далі судову реформу (хоча, як зазначається, «цілісна реформа Вищої ради юстиції все ще необхідна»). Також Грузією було надано закони, та план дій щодо деолігархізації Венеціанській комісії для отримання кваліфікованого висновку [2]. Усе перелічене вплинуло на рішення Комісії рекомендувати Раді Європи надати Грузії статус кандидата на вступ до ЄС.

Поступово Грузія інтегрується в європейський простір за допомогою співпраці із ЄС у різних галузях і сферах. У дуже стислій Інформаційній довідці (від лютого 2024 року) щодо Грузії про пакет розширення до 2023 року (від англ. – Georgia 2023 Enlargement Package Factsheet) зазначено, що ЄС наразі є найбільшим постачальником фінансової підтримки Грузії, надаючи допомогу для соціально-економічного розвитку та реформ. Окремо виділено взаємодію (технічну та фінансову допомогу) між Союзом і зазначеною державою у рамках Інструменту розвитку сусідства та співпраці (від англ. – Neighbourhood Development and Cooperation Instrument, NDICI). Загальна сума запланованої допомоги для Грузії на 2021 – 2024 роки складає 340 млн євро та стосується таких пріоритетних сфер, як економіка, безпекові питання, верховенство права, стійкість до клімату, навколишнє середовище, інклюзивне суспільство, гендерна рівність і цифрова трансформація. Інші виміри фінансової взаємодії між ЄС і Грузією також представлені у Довідці – зазначено, що за 2022 рік було здійснено прямі іноземні інвестиції ЄС у Грузії загальним обсягом у 819 млн євро, а торгівля товарами – 4,2 мільярдів євро. Також між зазначеною державою та Союзом відбуваються регулярні освітні обміни (Erasmus+ й Erasmus Mundus). ЄС надає допомогу Грузії в питаннях безпеки, підтримки суверенітету та територіальної цілісності держави завдяки посередництву таких своїх органів, як Моніторингова місія Європейського Союзу (від англ. – European Union Monitoring Mission,

EUMM) та Спеціальний представник ЄС із питань Південного Кавказу та кризи в Грузії (від англ. – EU Special Representative for the South Caucasus and the crisis in Georgia, EUSR) [4]. Збройна агресія росії проти України породила побоювання і на території Грузії, особливо зважаючи на результати війни 2008 року. Тож протидія гібридним і кіберзагрозам, безпека й оборона залишаються серед пріоритетних сфер співпраці Грузії та ЄС. Так, наприклад, було мобілізовано 62 млн євро на підтримку сил оборони Грузії через Європейський фонд миру [1, с. 3].

Проте Грузії все ще є над чим працювати, аби далі просуватися вперед зі своїм бажанням стати повноправним членом ЄС. Як зазначено у «Ключових висновках Звіту про Грузію за 2023 рік» (від англ. – «Key findings of the 2023 Report on Georgia»), попри активність громадянського суспільства, у державі спостерігається тривала політична напруга та відсутність конструктивної взаємодії між політичними партіями (особливо між правлячою партією й опозицією). Із іншого боку, були й приклади вдалої міжпартійної взаємодії, як-от зміни до регламенту парламенту 2022 року з метою підвищення парламентського контролю. Населення залишається глибоко поляризованим, а залучення до процесів прийняття рішень громадянського суспільства було ледь не заплямоване законопроектом березня 2023 року, у якому пропонувалося створити реєстр «агентів іноземного впливу» – проте дану пропозицію було відкликано після масових протестів у Тбілісі та різкого засудження дій грузинського політикуму на міжнародній арені. Також чотири хвили правових реформ разом із імплементацією деяких рекомендацій Венеціанської комісії (щодо, наприклад, відсторонення суддів від посади) покращили судову систему держави, проте поки не було враховано найважливіші рекомендації Венеціанської комісії (від березня та жовтня 2023 року) щодо реформи такого органу, як Вища рада юстиції [3]. Окрім цього, від Грузії вимагається внести правки в чинне законодавство для затвердження обрання Генерального прокурора кваліфікованою більшістю в парламенті.

Щодо антикорупційних питань, то в державі було створене відповідне бюро. План кроків із деолігархізації також був юридично оформлений та переданий на експертизу Венеціанської комісії, але відповідний законопроект був відхилений парламентом Грузії у третьому читанні, тож у держави все ще є потреба у юридично оформленому та дієвому механізмі супротиву олігархізації. Проблемним і невирішеним для Грузії залишається питання відмивання грошей, гендерної дискримінації. З іншого боку, підкреслюються успішні дії держави щодо боротьби з організованою злочинністю, ратифікація більшості міжнародних конвенцій із прав людини, часткове просування щодо утвердження свободи слова [3, с. 2].

Отже, в цілому, Європейський Союз посередництвом таких своїх органів, як Рада Європи та Європейська Комісія, надає згоду на європейську перспективу Грузії. Дане рішення базується на вже виконаних грузинським урядом діях, що стали підставою для надання державі статусу кандидата на вступ до ЄС. Проте зважаючи на поляризованість грузинського політикуму та суспільства, ще не викорінені корупційні схеми, недосконалу судову систему, дискримінаційні практики й інші перелічені вище проблеми, членство Грузії в ЄС залишається віддаленою перспективою, для досягнення якої вимагається продовження вже розпочатих реформ і проведення нових.

Список використаних джерел

1. 2023 Communication on EU Enlargement Policy. European Commission COM (2023) 690 final. Brussels, November 11, 2023. 75 p. URL: <http://surl.li/tpebl> (date of access: 01.05.2024).
2. Várhelyi O. 2023 Enlargement package. Brussels, November 11, 2023. URL: <http://surl.li/myqve> (date of access: 01.05.2024).
3. Key findings of the 2023 Report on Georgia Brussels. Brussels, November 11, 2023. 5 p.
4. Georgia 2023 Enlargement Package Factsheet. February 2024. Author: Directorate-General for Neighbourhood and Enlargement Negotiations. 2 p. URL: <http://surl.li/tpebw> (date of access: 01.05.2024).